

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

VƯƠNG THỊ THÚY HỒNG

**TỔNG HỢP OXIT NANO CeO₂ BẰNG
PHƯƠNG PHÁP ĐỐT CHÁY**

LUẬN VĂN THẠC SĨ HOÁ HỌC

Thái Nguyên, năm 2012

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

VƯƠNG THỊ THÚY HỒNG

**TỔNG HỢP OXIT NANO CeO₂ BẰNG
PHƯƠNG PHÁP ĐỐT CHÁY**

Chuyên ngành: Hoá vô cơ

Mã số: 60.44.25

LUẬN VĂN THẠC SĨ HOÁ HỌC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Lê Hữu Thiềng

Thái Nguyên, năm 2012

LỜI CẢM ƠN

Em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS Lê Hữu Thiêng đã giao đề tài và tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Xin chân thành cảm ơn Ban Giám hiệu, Khoa sau Đại học, Khoa Hóa học Trường ĐHSP Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho em trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu đề tài.

Xin chân thành cảm ơn các Thầy, Cô giáo và các cán bộ phòng thí nghiệm Khoa Hóa học Trường Đại học Sư phạm- Đại học Thái Nguyên đã giúp đỡ, tạo điều kiện cho em trong suốt quá trình thực nghiệm.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng, song do thời gian có hạn, khả năng nghiên cứu của bản thân còn hạn chế, nên kết quả nghiên cứu có thể còn nhiều thiếu sót. Em rất mong nhận được sự góp ý, chỉ bảo của các thầy giáo, cô giáo, các bạn đồng nghiệp và những người đang quan tâm đến vấn đề đã trình bày trong luận văn, để luận văn được hoàn thiện hơn.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2012

Tác giả

Vương Thị Thúy Hồng

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: đề tài "*Tổng hợp oxit nano CeO₂ bằng phương pháp đốt cháy*" là do bản thân tôi thực hiện. Các số liệu, kết quả trong đề tài là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kì các công trình nào khác . Nếu sai sự thật tôi xin chịu trách nhiệm.

Tác giả

Wương Thị Thúy Hồng

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Trang bìa phụ	
Lời cảm ơn	
Lời cam đoan	
Mục lục.....	i
Danh mục các hình.....	iii
MỞ ĐẦU	1
NỘI DUNG LUẬN VĂN	4
Chương 1. TỔNG QUAN	4
1.1. Một số khái niệm trong lĩnh vực khoa học nano	4
1.1.1. Công nghệ nano	4
1.1.2. Vật liệu nano	4
1.1.3. Hóa học nano	5
1.2. Oxit nano CeO ₂	14
1.2.1. Nghiên cứu về đặc điểm của CeO ₂	14
1.2.2. Một số phương pháp tổng hợp CeO ₂ kích thước nano	16
1.2.3. Ứng dụng của CeO ₂ nano	21
Chương 2. CÁC PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU VÀ THỰC NGHIỆM...24	
2.1. Thiết bị, hóa chất.....	24
2.1.1. Thiết bị	24
2.1.2. Hóa chất	24
2.2. Phương pháp thực nghiệm	25
2.3. Các phương pháp nghiên cứu vật liệu.....	27
2.3.1. Phương pháp phân tích nhiệt	27
2.3.2. Nhiễu xạ tia Ronghen (X-ray Diffraction – XRD).....	28
2.3.3. Phương pháp hiển vi điện tử quét và hiển vi điện tử truyền qua....	31

2.3.4. Phương pháp đo diện tích bề mặt riêng	32
2.4. Khảo sát một số yếu tố ảnh hưởng đến sự tạo pha tinh thể của oxit CeO_2	33
2.4.1. Khảo sát ảnh hưởng của nhiệt độ nung.....	33
2.4.2. Khảo sát ảnh hưởng pH của hỗn hợp ban đầu	33
2.4.3. Khảo sát ảnh hưởng của nhiệt độ phản ứng.....	34
2.4.4. Khảo sát ảnh hưởng của tỉ lệ mol Ce^{+4} /glyxin.....	34
2.4.5. Khảo sát ảnh hưởng của tỉ lệ mol $\text{Ce}^{+4}/\text{NH}_4\text{NO}_3$	34
Chương 3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	35
3.1. Tổng hợp oxit nano CeO_2 bằng phương pháp đốt cháy.....	35
3.2. Kết quả khảo sát ảnh hưởng của một số yếu tố đến sự tạo pha tinh thể của oxit CeO_2	36
3.2.1. Ảnh hưởng của nhiệt độ nung.....	36
3.2.2. Ảnh hưởng pH của hỗn hợp ban đầu	40
3.2.3. Ảnh hưởng của nhiệt độ phản ứng.....	42
3.2.4. Ảnh hưởng của tỉ lệ mol Ce^{+4} /glyxin.....	44
3.2.5. Ảnh hưởng của tỉ lệ mol $\text{Ce}^{+4}/\text{NH}_4\text{NO}_3$	46
3.3. Hình thái học, diện tích bề mặt riêng của mẫu tối ưu	48
KẾT LUẬN	51
TÀI LIỆU THAM KHẢO	52
PHỤ LỤC	56

DANH MỤC CÁC HÌNH

	Trang
Hình 1.1. Cấu trúc tinh thể CeO ₂	15
Hình 2.1. Sơ đồ tổng hợp oxit CeO ₂ bằng phương pháp đốt cháy	26
Hình 2.2. Sự phản xạ trên bề mặt tinh thể	29
Hình 3.1. Giải đồ DTA và TGA.....	37
Hình 3.2. Giải đồ XRD của mẫu khi nung ở 300 ⁰ C, 400 ⁰ C và 500 ⁰ C.....	39
Hình 3.3. Giải đồ XRD của mẫu ở pH 2÷5.....	41
Hình 3.4. Giải đồ XRD của mẫu ở 40 ⁰ C, 60 ⁰ C, 80 ⁰ C, 100 ⁰ C.....	43
Hình 3.5. Giải đồ XRD của mẫu có tỉ lệ mol Ce ⁺⁴ /glyxin khác nhau.....	45
Hình 3.6. Giải đồ XRD của mẫu có tỉ lệ mol Ce ⁺⁴ /NH ₄ NO ₃ khác nhau.....	47
Hình 3.7. Ảnh SEM của oxit CeO ₂	48
Hình 3.8. Ảnh TEM của oxit CeO ₂	49

MỞ ĐẦU

Khoa học và công nghệ nano là một trong những thuật ngữ được sử dụng rộng rãi nhất trong khoa học vật liệu ngày nay. Nó đóng vai trò hết sức quan trọng trong hầu hết các lĩnh vực của khoa học - kỹ thuật và trở thành một trong những hướng nghiên cứu nổi bật nhất trong lĩnh vực vật lý chất rắn và hóa học của thế giới. Sở dĩ như vậy là do đối tượng nghiên cứu của chúng là vật liệu nano có những tính chất kì lạ khác hẳn với các tính chất của vật liệu khối mà người ta nghiên cứu trước đó. Sự khác biệt về tính chất của vật liệu nano so với vật liệu khối bắt nguồn từ hai hiện tượng là: hiệu ứng bề mặt và hiệu ứng kích thước.

Vật liệu nano đóng vai trò quan trọng trong hầu hết các lĩnh vực như: vật lý, hoá học, sinh học và y học. Ngoài ra các nhà khoa học còn tìm cách đưa công nghệ nano vào việc giải quyết các vấn đề mang tính toàn cầu như thực trạng ô nhiễm môi trường ngày càng gia tăng, việc cải tiến các thiết bị quân sự... Ngày nay, người ta rất quan tâm đến việc chế tạo các vật liệu nano xúc tác vì loại vật liệu này có thể làm cho phản ứng đạt được tốc độ lớn nhất và hiệu quả sản phẩm cao nhất.

Ceri là nguyên tố chiếm 50% tổng hàm lượng các nguyên tố đất hiếm trong các khoáng vật đất hiếm. Ceri và các hợp chất của nó đã được nghiên cứu và ứng dụng trong nhiều lĩnh vực như luyện kim, gốm, thủy tinh, xúc tác, vật liệu phát quang. CeO_2 là oxit quan trọng nhất của các nguyên tố đất hiếm với vai trò là chất xúc tác trong công nghiệp. CeO_2 đã được nghiên cứu và sử dụng rộng rãi như một chất hoạt hóa điện tử làm tăng khả năng hoạt động, tính chọn lọc và ổn định nhiệt độ của các chất xúc tác [13].

Ngoài ra, CeO_2 kích thước nano còn có nhiều đặc tính ưu việt như: diện tích bề mặt lớn nên có nhiều ứng dụng phong phú trong nhiều lĩnh vực như

phản ứng nhiên liệu rắn, xúc tác xử lý khí thải ô tô và xe máy, làm vật liệu hấp thụ tia UV, làm phụ gia cho vật liệu gốm, chế tạo vật liệu phát quang, các thiết bị quang học và đánh bóng vật liệu... Gần đây nhất, các hạt oxit nano CeO_2 đã được sử dụng như gốc tự do mạnh để bảo vệ thân kính, chống phóng xạ và đặc tính kháng viêm. Những tính chất của oxit nano CeO_2 có thể mở ra triển vọng mới trong y học và công nghệ sinh học [28], [34].

Do đó việc nghiên cứu tổng hợp và ứng dụng CeO_2 nano đã thu hút sự quan tâm của nhiều nhà khoa học. Có một số phương pháp hay được dùng để điều chế CeO_2 nano như: phương pháp thủy nhiệt, phương pháp sol-gel, phương pháp kết tủa đồng thể, phương pháp vi nhũ tương... Các phương pháp này kỹ thuật khó, thiết bị đắt nên rất khó có thể sản xuất một lượng lớn CeO_2 kích thước nano trong công nghiệp. Phương pháp tổng hợp CeO_2 nano bằng phương pháp tổng hợp đốt cháy là một trong những phương pháp có thể khắc phục được các nhược điểm của các phương pháp trên. Tổng hợp đốt cháy có kỹ thuật đơn giản, ít chi phí, tiết kiệm thời gian và tiêu thụ ít năng lượng, có thể sản xuất khối lượng lớn, tạo ra bột CeO_2 nano siêu nhỏ, đồng thể và có hoạt tính cao [28], [34].

Tổng hợp đốt cháy được xem như là một kỹ thuật quan trọng trong điều chế các vật liệu nano. Tổng hợp đốt cháy được đặc trưng bởi nhiệt độ cao, diễn ra trong một thời gian ngắn, là phương pháp hữu hiệu để tạo ra nhiều loại bột nano với cấu trúc và thành phần như mong muốn, dễ điều khiển kích thước hạt, các hạt tạo thành có kích thước đồng đều và giá thành lại rẻ rất thích hợp cho việc điều chế với quy mô công nghiệp. Chính vì vậy, chúng tôi tiến hành thực hiện đề tài luận văn “*Tổng hợp oxit nano CeO_2 bằng phương pháp đốt cháy*”.

Nội dung chính của luận văn là tổng hợp oxit CeO_2 kích thước nano bằng phương pháp đốt cháy gel. Quá trình tổng hợp đi từ chất đầu là muối $(\text{NH}_4)_2\text{Ce}(\text{NO}_3)_6$ đóng vai trò như nguồn cung cấp ion ceri và chất oxi hóa, glyxin đóng vai trò là nhiên liệu.

Bố cục của luận văn gồm các phần:

- Mở đầu
- Chương 1: Tổng quan
- Chương 2: Các phương pháp nghiên cứu và thực nghiệm
- Chương 3: Kết quả và thảo luận
- Kết luận
- Tài liệu tham khảo